

S. Angela Merici

Angéla 1474-ben a Garda-tó melletti Desenzanóban született egyszerű emberek gyermekeként. Már tíz éves korában elveszítette szüleit, ezért a szomszédos Salóban élő nagybátyja vette magához nővérével együtt. A két kislány elválaszthatatlanul ragaszkodott egymáshoz. Szívesen játszottak „kolostort”, és két „karban” imádkozták ilyenkor a zsoltárokat. Annál súlyosabb csapás volt Angéla számára nővérének váratlan halála. A gyerekes játékokat lassan fölvtáltották a komoly, a tökéletességre törekvést szolgáló gyakorlatok. Először, hogy remete lehessen, megszökött otthonról, de nagybátyja hazavitte. Akkor belépett Szent Ferenc harmadrendjébe, és azon volt, hogy az evangéliumi tanácsokat minél tökéletesebben valóra váltsa.

Amikor Angéla huszonkét éves lett, meghalt a nagybátyja, ő pedig visszatért Desenzanóba. Ott fölfigyelt arra, hogy a legtöbb gyermek iskolai és hitbeli képzés nélkül nő fel. Iskolakötelezettség nem volt még, de a szegény emberek meg sem tudták volna fizetni gyermekeik iskoláztatását. Maguk a szülők is többnyire teljesen tudatlanok voltak, még a hit dolgaiban is.

Angéla néhány barátnőjével többször megvitatta ezt a helyzetet. Ezek a fiatal nők sem befolyással, sem vagyonnal nem rendelkeztek. Angéla lelkesedése azonban magával ragadta őket, és mind kijelentették, hogy készek neki segíteni. Már akkor kitűnt, hogy Angélának határozott tehetsége van mások vezetésére és irányítására. Kiegészítette ezt kellemes megjelenése és megnyerő lénye.

Barátnőivel hozzálátott, hogy a szomszédok apró lánykait összegyűjtse és hittanra tanítsa. Ebből a tevékenységből olyan szemmel látható áldás fakadt, hogy Angéla meghívást kapott:

jöjjön a közeli Bresciába, és ott is hozzon létre valami hasonlót. Egy nemes házaspár szívesen befogadta. Vendéglátói révén megismerkedett a város jelentősebb családjaival, és egyre többen gyűltek köréje, hogy munkájában segítségére legyenek.

Angéla azonban nemcsak tanított. Szegényeket és betegeket látogatott, fölkereste a kézművesek műhelyeit. Működése nyomán sokan megtértek, és sikerült ősi ellenségeskedéseket is megszüntetnie.

Látóköre egyre tágult. Kezdetben csak a szegény lányok hitoktatása volt a szándéka, de lassan a nők teljes nevelésére és formálására is kiterjedt figyelme. A kiteljesedett reneszánsz kora volt ez, amikor az emberek a kereszténység előtti antik világ ideáljai felé fordultak. A komoly értékek felszínre hozása mellett azonban egyre inkább lazultak az erkölcsök. Az erkölcsi megújulás érdekében szükségessé vált a családokkal, elsősorban az asszonyokkal és anyákkal való törődés. Angéla ebben ismerte föl saját működési területét.

Igen szeretett zárandoklatra járni. Időről időre fölkereste hazájának egy-egy szentélyét, s minden alkalommal a szellemi energiák új lendületét hozta magával.

Életének egyik kiemelkedő eseménye volt a Szentföldre tett zárandoklat 1524-ben. Útközben Kréta szigetén hirtelen elveszítette szeme világát. Erős lélekkel hárította el a gondolatot, hogy visszatérjen, s mélységes összeszedettségben elvégezte a zárandoklatot. Hazatérőben pedig ugyanazon a helyen hirtelen visszanyerte látását.

Egy évvel később -- 1525 szeptém volt --, immár ötvenévesen Rómába zárandokolt, hogy elnyerje a jubileumi búcsút. VII. Kelemen pápa magánkihallgatáson fogadta. Oly nagy hatással volt rá szent egyénisége, hogy Rómában akarta tartani. Angéla azonban érezte, hogy Bresciában még nagy feladat vár rá, s erről a pápát is meg tudta győzni.

Egyelőre azonban nem sokat tudott tenni, mert hazaérkezése után háború tört ki: V. Károly császár serege bevonult Bresciába, és a terület kiürítése miatt Angéla néhány társával együtt kénytelen volt Cremonába távozni. Csak négy év múlva állt annyira helyre a béke, hogy visszatérhetett.

Bresciában ekkor közösségbe fogta össze segítőtársait. Közülük tizenketten Angélával együtt laktak, a többiek családjuknál maradtak. Ami Angéla szeme előtt lebegett, azt ma világi intézménynek kellene mondanunk. Elgondolása szerint a lányok Isten és az Egyház szolgálatának szentelik magukat, de a világban maradnak, és rendi ruházat nélkül, koruk viseletében járva végzik munkájukat az iskolákban és a plébániákon. Elsősorban az egyszerű, szegény nép leányait nevelik, akikkel senki sem törődött akkoriban.

1535. november 25-én vetette meg a Szent Orsolya Társaság alapjait. Célja az volt, hogy a fiatal leányokat Isten szolgálatára segítse a fogadalmak elkötelezettsége nélkül, Istennek szentelt élettől kora elpogányosodott világában. 1535-ben huszonnyolc leány Istennek szentelte magát és csatlakozott Angéla művéhez. Ezzel a lépésükkel azonban annyira megelőzték korukat, hogy megértésre nem találhattak.

Az ősegyházban a diakonisszák jelentős szerepkört töltek be: a beteg nőket még meg is áldoztathatták. Az 5. század folyamán azonban eltűnt ez az intézmény, és egy évezreden keresztül az Istennek élő nők számára csak a szigorú klauzúrát ismerték. VIII. Bonifác pápa 1298-ban kijelentette: „Ezen rendelkezésünkkel megparancsoljuk, hogy az összes apácák és közülük minden egyes személy, bármilyen rendbe tartoznak is, mostantól fogva állandó klauzúrában éljenek kolostoraikban”.

Hogy Istennek szentelt nők a világban éljenek és rendszeres apostoli munkát végezzenek, sok egyházi méltóság szemében elképzelhetetlennek látszott. A Merici Angéla által kidolgozott szabályzatot a veronai püspök engedélyezte ugyan, és később a pápa is jóváhagyta, de ez a mozgási szabadság, sajnos nem sokáig tartott.

Társasága, amelyet Szent Orsolya oltalma alá helyezett -- később ezért nevezték őket orsolyitáknak --, eleinte még az alapítónő szellemében dolgozott tovább. De alig néhány évvel halála után klauzúra alá helyezték őket. 1566-ban a Szentszék elrendelte minden olyan női rend fölösztatását, amely nem klauzúrás és nem ünnepélyes fogadalmas. Az orsolyiták is kénytelenek voltak szerzetesruhát ölteni. A rend Angélának köszönhető előretörését azonban már nem lehetett teljesen visszafordítani. Az orsolyiták számára a klauzúra csak a közös ima szempontjából lett kötelező. Ez pedig már hatalmas újításnak számított az addigi gyakorlattal szemben.

Angéla 1540. január 27-én szentség hírében halt meg Bresciában. Sírja hamarosan zarándokhely lett, Borromei Károly bíboros sokat fáradozott boldoggá avatása érdekében.

Mindazonáltal Angélát több mint 250 évvel a halála után avatták szentté, és még később, 1861-ben terjesztették ki ünnepét az egész egyházra. Alapos oka volt ennek: elgondolásai túlságosan modernnek voltak. Abban a korban, amikor a rendi szabályzatok megmerevedtek és megváltoztathatatlanoknak látszottak, Angéla arra biztatta segítőtársait, hogy „alkalmazkodjanak mindig az adott korhoz, még akkor is, ha ehhez a szabályok megváltoztatása szükséges”. Azokban az időkben, amikor a nevelés szinte embertelenül szigorú volt, Angéla ezt írta lelki lányainak: „Könyörögve kérek titeket, arra törekedjétek, hogy lányaitokat szeretettel kapcsoljátok magatokhoz, szelíd és jóságos kézzel vezessétek őket, ne parancsolgatva vagy szigorúsággal. Ez más szóval azt jelenti, hogy felszabadítjuk a lelkeket, ha a gyengékbe és bátortalanokba bátorságot öntünk, szeretettel intjük őket, mindenkinek példánkkal prédikálunk, és hirdetjük nekik azt a nagy örömet, amely ott fenn készen vár rájuk.”

Merici Szent Angela ünnepét 1861-ben vették föl a római naptárba, május 31-re. Amikor a Boldogságos Szűz királynői méltóságának ünnepét erre a napra tették (1955), Angélát áthelyezték június 1-re, majd 1969-ben halála napjára, január 27-re.